

„Szép estét, maradandó élményt adni az embereknek”

Baross Gábor sajnálja, hogy ma már nincs presztízse a zenész pályának

A jelentős múlttra visszatekintő, nagy hagyományokkal rendelkező Győri Filharmonikus Zenekar folyton új utakat keres. Igyekszik a város kulturális életében összefogó szerepet játszani, s nagy figyelmet fordít az utánpótlás-teremtésre, a közönségnevelésre is. 2001 óta, mióta a Richter Terem az otthonuk, a zenekar végre ideális körülmények között dolgozhat. S bár ennek az együttesnek sem túl rózsás az anyagi helyzete, s egyre kevesebb pénz jut vendégművészekre, hangversenyekre, hangszerekre, a Győri Filharmonikus Zenekar mégis arra törekszik, hogy minél több, maradandó koncertélményt nyújtson a közönségének. Az együttes zenekari igazgatója, Baross Gábor, negyvenkét esztendeje tagja az együttesnek, s igyekszik minden feltételt megteremteni a kiváló hangversenyekhez. A trombitaművész sajnálja, hogy muzsikusként már nem vehet részt a produkciókban, és így csak a nézőtérrel izgulhat a sikerért.

– Több évvel ezelőtti interjújában említette, úgy véli, egy hivatásos zenekarnak összefogó szerepet kell játszania a város kulturális életében, és segítenie kell az itt működő kórusokat, a kisebb-nagyobb művészeti együtteseket. Ez ma mennyire valósul meg?

– Egy hivatásos szimfonikus zenekarnak a saját városában meghatározó, integráló szerepe van. Feltehetően a nagyobb megyei jogú városokban szintén működnek a zenei oktatási intézmények (zeneiskola, szakközépiskola, főiskola), s ezekben az intézményekben a szimfonikus zenekar tagjai tanítanak, a főiskolai diákok, zenetanárok pedig a szimfonikus együttes munkájában vesznek részt. Ez egy kétirányú utca, amely minden benne közlekedő számára előnyös, és szakmailag is nagyon kívánatos. A nyilatkozatom óta eltelt évek megerősítettek ebben a vélekedésemben. A nem hivatásszerűen működő, tehát műkedvelő zenei társulások munkáját, tevékenységét szintén célszerű bevonni a közös zenélésbe. Ez nálunk abban nyilvánul meg, hogy a város énekkaraiból alkalmanként, egy-egy produkcióra létrejön a Győri Fesztiválkórus. Ez az együttes rangos fellépéseken, fesztiválokon megfelelő minőségű partnere a Győri Filharmonikus Zenekarnak. S mivel ez a rendszer több éve így működik, állítom, hogy a közös munka, a komoly szakmai feladatok minőségileg is jótékony hatással vannak az amatőr együttesek szakmai fejlődésére.

– Azt is mondta ebben a beszélgetésben, hogy az egyik célja az volt, hogy a zenekar minél többet játsszon Győrben, a győri polgároknak. A fellépéseik

számát sikerült az utóbbi években növelniük?

– Amikor az akkori fenntartó, a Győr-Sopron Megyei Tanács döntése alapján 1968-ban hivatásossá vált a zenekarunk, teljesen természetes volt, hogy a megyében nagyon sokat szerepeltünk. Mégis magától értetődőnek tekintettük, hiszen a nevünkben is benne van, hogy Győr város együttese vagyunk. S aztán 1990-ben, amikor egy közgyűlési határozat értelmében zenekarunk átkerült városi fenntartásba, tulajdonképpen ezt a helyzetet „legalizálta” a közgyűlési határozat. Azóta is folyton újabb utakat keresünk Győr város közönségéhez. Magától értetődő, hogy a győri fesztiválokon, a rangos társadalmi eseményeken, vagy a jótékony célú megmozdulásokon fellépünk. Az utóbbi öt

esztendőben évente adunk az óvodásoknak is koncertet. Meg kell hogy mondjam, nagyon nagy sikerrel. A zenekari létszám, a 83 fő határozza a meg a teljesíthető koncertek számát. Ez hosszú évek óta éva donként körülbelül 100 hangversenyre ad lehetőséget.

– Koncertjeik felét az ifjúsági hangversenyek teszik ki. Milyen tematika alapján állítják össze ezeket a műsorokat, s valóban sikerült-e ezekkel a programokkal törzsközönséget nevelni, utánpótlást teremteni?

– Az előző évben teljesített 101 hangversenyből 56 volt az ifjúsági hangversenyek száma. Úgy gondolom, ez jelentős szám. Becslésem szerint körülbelül 30 ezer diák hallgatta meg ezeket a koncerte-

ket. A programok szerkesztésénél különböző szempontokat kell szem előtt tartani. Akkor a legszerencsésebb a műsor-összeállítás, ha valamilyen módon találkozik az iskolai énekórákon tanultakkal. Csak szomorúan jegyzem meg, hogy ezeknek az énekóráknak a száma egyre kevesebb. Természetesen az is lényeges, hogy a programok színesek, érdekesek legyenek, és lekössék az ifjú zenehallgatók figyelmét. Eddigi, hosszú pályafutásom egyik legszomorúbb ellenpéldáját szeretném megemlíteni. Valamikor a 70-es években, hajnali 8 órakor szakmunkástanuló képzős diákoknak egy Bach-kantátát adtunk elő Sziklai Erika német nyelvű közreműködésével. Azt hiszem, kedves olvasó gondolhatja, hogy a hatása „frenetikus” volt. Ettől azért szerencsére most már messze vagyunk, és inkább azt tapasztalom, hogy az ifjú közönség szívesen hallgat bennünket, és a koncertek után „feldobottan” távoznak. Néha még az is előfordul, hogy egy-egy ifjúsági hangversenyt meghallgató diákkal az esti felnőtt koncerten, szülői társaságában is találkozom. Ez számomra azt jelenti, hogy valóban komoly érdeklődésre tarthatunk számot az ifjúság körében.

– *Ahogy a hazai zenekarok többsége, önök is a BM-keretből, pályázatok útján igyekeznek elegendő pénzt összeszedni az együttes működtetéséhez. Milyen most a zenekar anyagi helyzete, jut-e a büdzséből vendégművészekre, hangszerbeszerzésre?*

– Anyagi helyzetünk igazán nem rózsás, és mondhatom, hogy tendenciózan egyre rosszabb. Az önkormányzat – amely próbálja tisztességesen eltartani a zenekart – költségvetési támogatása és az úgynevezett BM-keretből, pályázaton elnyerhető összeg, valamint a saját bevételeink teszik ki éves költségvetésünket. Azt tapasztalom, hogy egyre kevesebb pénz jut hangversenyek szervezésére, rangos karmesterek, nemzetközi szintű szólisták vendégszerepeltetésére, és egyre több pénzt emészt fel a rezsi. Hangszert is csak akkor tudunk vásárolni, ha egész évben nagyon spórolunk, és így az év vége felé akad valamennyi megtakarításunk. Ez nem túl biztató összkép, és azt gondolom, hogy jövőre sem lesz jobb a helyzet...

– *A zenekaruk idén 113 esztendő. Milyen különleges koncerteket kínálnak ebben a szezonban, és milyen terveik vannak a következő hangversenyévadra?*

– Nem jubileumi, hanem „átlagos” hangversenyszezonban vagyunk az idén, ami természetesen nem vonatkozik a színvonalra. Három bérleti sorozatunk van, összesen 20 hangversennyel. Ezeket a koncerteket a Richter Teremben, illetve az evangélikus öregtemplomban tartjuk. Természetesen az ifjúságnak is koncertezünk, az évadban több mint 50 alkalommal. Különleges hangversenyünk volt 2006. novemberében, amikor a Művészetek Palotájában adtunk közös koncertet a szlovák Filharmónia Énekkarával, és most néhány napja szintén a Bartók Béla Hangversenyteremben farsangi hangversenyen játszottunk. Különleges zenei eseményeknek számítanak a kortárs zenei estjeink, s ezeknek a koncerteknek a fényét a mai magyar zeneszerzők reprezentánsai jelenlétükkel is emelik. Nagy élmény számunkra az óvodások hangversenye is. Ezeknek a műsorán a Tuba Tóbiás szerepel Balogh Sándor vezényletével, Lukácsházi Győző ismertetésével.

– *Hat esztendővel ezelőtt újították fel a Richter János Hangverseny és Konferenciatermet. Ez mennyiben változtatta meg a zenekar életét, repertoárját?*

– Sorsdöntő dátum volt 2001. november hónapja a győri filharmonikusok életében, ugyanis ekkor költöztünk be a Richter Terembe. Ez merőben megváltoztatta körülményeinket, munkahelyi életünk minőségét. Kis túlzással mondhatom, hirtelen egy valóságos intézménnyé váltunk. Ugyan korábban is léteztünk, de székhely, próbaterem, koncertterem nélkül, a hontalan megtűrt tudatával az egyik napról a másikra tengettük az életünket. Az, hogy egy igazi intézmény lettünk, ez a zenekar megbecsülésén, elismertségén, elfogadottságán is érződik. Egyik pillanatról a másikra olyan ideális körülmények közé kerültünk, amit kívánok minden szimfonikus zenekarnak Magyarországon! Sokkal szabadabban, bátrabban szervezhetjük koncertjeinket, alakíthatjuk repertoárunkat, nevelhetjük a közönségünket.

– *Hogyan oszlanak meg a hangversenyek a színház és a koncertterem között?*

– Korábbi játszóhelyünkön – a Győri Nemzeti Színházban – az eltelt 6 esztendőben szinte alig koncertezünk. Kivételt képez egy-egy jótékony célú hangverseny, ahol a nézőtér nagyobb befogadó képessége az egyetlen döntő szempont.

– *A győri együttes repertoárján mindig is fontos helyet foglaltak el a kortárs művek, több Artisjus-díjat is átvehettek már ezért. Hogyan sikerült a győri közönséggel megszerettetni a modern darabokat?*

– Zenekarunk fejlődése során különböző korszakok akadtak, amelyekben mindig más és más zenei stílusokat, korokat preferáltunk. Emlékszem rá, a 60-as években – amikor Sándor János vezette a zenekart – a Muzsika című folyóirat úgy jellemezte a zenekart és Győr városát, hogy Győr a modern zene fellegvára, és a Győri Filharmonikus Zenekar az egyik legavatottabb tolmácsolója a kortárs zenének. Nem sorolom fel a zeneszerzők nevét, nehogy bárkit is kihagyjak, de a XX. századi magyar zenei élet szinte minden zeneszerzője élő kapcsolatban volt velünk, nekünk ajánlották műveiket. Ebből a korszakból több hangfelvételünk is született. A későbbi évtizedeinkben és ma is, ha nem is olyan mértékben, mint korábban, de élő, jól működő, konstruktív kapcsolatot tartunk fent a magyar zeneszerzőkkel. A zenekarunk ezért megkapta a Bartók-Pásztory- és az Artisjus-díjat is. Nagy öröm és elismerés számomra az is, hogy a mai zeneszerzők grémiuma három alkalommal ismerte el Artisjus-díjjal a kortárs zenei hangversenyszervező munkámat. A közönség megnyerése a kortárs zene ügyének szinte a legnehezebb feladat. Győr zenei ízlés terén nagyon konzervatív város. Némely hangverseny-látogatónak még Bartók Béla kompozíciói is túlságosan modernnek számítanak. Több alkalommal tapasztaltam, hogy ha valamilyen csellel rá tudok venni valakit, hogy jöjjön el modern zenét hallgatni, a legtöbb esetben úgy távozik a koncert végén, hogy „Jé, hát nem is gondoltam, hogy ez ilyen jó lesz!” Ha ez a felismerés már megtörtént, akkor könnyebb a dolgom. Szerencsére a fiatalok befogadóbbak a modern zenével.

– *Ön 1965 óta tagja a zenekarnak, kezdetben szólamvezető trombitás volt, 1982-től igazgatóhelyettese, 1997-től pedig igazgatója az együttesnek, de még ezek mellett a vezető posztok mellett is muzsikált az együttesben. Mikor hagyta abba a trombitálást? S az együttzenélés nem hiányzik a mindennapjaiból?*

– Valóban 42. éve vagyok tagja a zenekarnak, s 25 esztendeje töltök be vezetői feladatokat, így ez a negyedszázad na-

gyon jelentős korszak az életemben. Remélem, az utókor is majd hasonló ítéletet hoz 100 év múlva, és szintén jelentős korszaknak értékeli a zenekar életében ezt a 25 esztendőt. Sajnos, az utóbbi 4 évben a hangversenyterem és a zenekar annyi munkát ad, hogy a zenélésre már nem jut sem időm, sem energiám. Nagyon hiányzik a trombita, hiszen életem jelentős részét hangszerrel a kezemben töltöttem el a színpadon, és most is odahúz a szívem. Időnként, ha nem figyelek, hajlamos vagyok arra, hogy hiába foglalok helyet a nézőtéren, amikor a karmester a színpadon felállítja a zenekart, én is fel akarok ugrani a helyemről. Azt az érzést soha nem lehet elfelejteni, és zenekari igazgatóként nem is élhetem át, amit az ember akkor tapasztal, amikor a színpadon, játék közben a közönség szemében felfedezi azt az örömet, amit a muzsikálása vált ki. Ez talán a legjobb érzés a világon...

– Milyen változásokat figyelt meg ezek alatt az évtizedek alatt az együttesen? Hogyan alakult, milyenné vált a zenekar?

– Természetesen, mint minden a világon, a körülményeink és az adottságaink, a lehetőségeink, valamint a muzsikuskollégáim, és a bennünket körülvevő világ is változik. Ezek a dolgok egymásra is hatnak, és van, amikor jó, de előfordul az is, hogy negatív irányba befolyásolnak mindent. Sajnálom a most frissen végzett, és munkát vállaló muzsikuskollégáimat, mert nem találkozhattak azokkal az óriási egyéniségekkel, akikkel nekem vagy hasonló korú kollégáimnak volt szerencsém megismerkedni, netán együttmuzsikálni. A mi zenekarunk a 60-as 70-es években szinte úgy élt és dolgozott, mint egy nagy

család. A hangversenyek után mindannyian elmentünk a törzshelyünkre, és ütemről-ütemre kielemeztük az aznapi koncertet. Ha szükség volt rá, bátran kritizáltuk egymást, de a dicséretekről sem feledkeztünk meg. Manapság, ebben az örült, rohanó világban, ami nem kedvez különösebben a művészeteknek, erre már nem jut idő. A XX. század közepén még érezni lehetett a zenész „szakma” társadalom általi megbecsültségét. A zenész pályának presztízse volt. Ma ez már nem igazán mondható el... A zenekarunk létszámát, felszereltségét, tárgyi feltételeit tekintve megfelel egy rangos művészeti együttesnek, és nagyon kívánom fiatal kollégáimnak, hogy ők is tapasztalják, milyen remek érzés az, amikor összesúgnak a fiatal, zenét tanuló diákok a háta mögött, és tisztelettel néznek rá, mert „ő is a Filharmonikusoknál játszik!”

– Igazgatói munkája során mi jelentette, jelenti a legnagyobb gondot, s mi a legnagyobb örömet?

– Viccesen fogalmazva rá lehet mondani bármelyik vezetőre – aki igazgatói állást tölt be –, vagy optimista, vagy nem egészen normális. Egyre nagyobb mennyiségben eláraszt bennünket a sok-sok papír, a témérdek intéznievaló, ember legyen a talpán, aki ennek a rengeteg különböző követelménynek meg tud felelni. A legnagyobb gond pedig mindig a pénz. Ekörül forog minden. Pénzért adják a kottákat, a hangszereket, pénzért javítják az elromlott instrumentumokat, és fizetni kell a rezsieről, mindenért. S persze, pénzből van a legkevesebb. Lassan már a zenekar hangverseny-összeállításainál is vezérelv, hogy ne kerüljön sokba egy-egy

koncert teljesítése. Ne kerüljön százezrekbe egy kotta bérleti díja, a szerzői jogdíj, stb. Nyolcvanhárom muzsikuskollégánk – mert ennyien vagyunk – egzisztenciájának biztosítása nem egyszerű feladat. A bennünket fenntartó önkormányzat szerencsére szívesen vállalja azokat az anyagi terheket, amiket egy zenekar működtetése jelent. Nem tudok azonban elvonatkoztatni a korábbi vezetői emlékeimtől, amikor az életünk kétségtelenül sokkal egyszerűbb volt. Szinte minden ment magától. Igaz, kevés volt a pénzünk, nem túl jó hangszereken muzsikáltunk, és alacsony volt a fizetésünk, de legalább mindez biztos volt. Most mindenért sokkal jobban meg kell küzdeni. Nem minden esetben tudják a zenekari tagok, hogy egy igazgató milyen harcokon megy keresztül, például egy költségvetési tárgyalás alatt, a pályázatok írásánál, vagy a különböző, hivatalos fórumok előtti beszámolóalkalmából. Igyekszem is a kollégáimat ezektől a gondoktól megkímélni, hiszen ők a színpadon áldoznak életüket, egészségüket a közönségért. Az én munkám addig tart, amíg a zenekar fel nem megy a színpadra, és el nem kezdődik a koncert. Onnantól kezdve rettentően tudok izgulni azért, hogy jól sikerüljön minden, a vendégszólista, karmester és a közönség meg legyen elégedve velünk. S ha a publikumnak tetszett a produkciónk, természetesen ez az én számomra is nagy öröm, mert tudom, hogy a muzsikuskollégák és én szép estét, maradandó élményt szereztünk azoknak az embereknek, akik megváltották a jegyet a hangversenyünkre, és remélhetőleg sokáig fognak emlékezni ránk...

R. Zs.

Megújulás előtt a MÁV szimfonikusok

A zenekarok között kiváltságos helyzetben lévő MÁV Szimfonikus Zenekar jövőre karmestert vált. A posztjáról húsz év közös munka után leköszönő Gál Tamással és az együttes menedzsmentjét igazgató Lendvai Györggyel a múlttól és a jövőről beszélgettünk – természetesen a jelent sem hagyva figyelmen kívül.

Napjainkban már senki nem csodálkozik azon, hogyha egy zenekar leépítéséről, esetleg teljes megszűnéséről hall. Általános a leépülés. Inkább az megy csodaszámba, ha egy szimfonikus együttes továbbra is kap annyi támogatást, hogy munkáját a megszokott színvonalon és létszámmal folytathatja. A MÁV Szimfo-

nikus Zenekar ezen kevesek közé tartozik, hiszen fő fenntartója, a MÁV – annak ellenére, hogy évek óta komoly anyagi gondokkal küzd – rendületlenül kitart mellette. Hogy ez minek köszönhető, arról Lendvai György ügyvezető igazgatót kérdeztük, aki lapunknak elmondta: az, hogy nem fenyegeti veszély a zenekar lé-

tét, nem csak azért van így, mert a MÁV felső vezetésében ülő döntéshozók szeretik a zenét, fontosnak tartják a társadalmi szerepvállalást a kultúra finanszírozásában, hanem annak is, hogy a zenekar aktivitása jelentősen hozzájárul a cég pozitív imázsának kialakításához. Az együttes több mint hatvan éve működik, s tagjai